

f.eks. Tyskland – ikke fremsætter forslag om oprettelsen af et overstatsligt unionspoliti. Hvordan kan statsministeren garantere, at der ikke fra tysk side vil komme et sådant forslag? Det forekommer lovlig optimistisk, hvis statsministeren er udstyret med en sådan spådomskunst, at han allerede nu kan forudse, at kansler Kohl ikke vil stille et sådant forslag på regeringskonferencen. Det, Kohl har sagt, og som også står i de papirer, han har udarbejdet sammen med præsident Chirac, er jo tværtimod, at man vil have en kraftig styrkelse af det retlige samarbejde.

Sluttelig skal jeg med hensyn til regeringens dagsorden sige, at ordene, »regeringen deltager i regeringskonferencen på det fremlagte forhandlingsgrundlag«, betyder, at Enhedslisten er nødsaget til at stemme imod. Jeg har forklaret, hvorfor der er en række punkter i dette forhandlingsgrundlag, som vi er dybt uenige med regeringen i, og det kan jeg så henvise til. Vi er altså nødt til at stemme imod.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg har en kommentar til et enkelt punkt i hr. Albrechtsens indlæg. Det er selvfølgelig hensigten helt i overensstemmelse med de regler, der nu engang er aftalt her i Folketinget, at Folketingets Europaudvalg under regeringskonferencen som altid løbende vil blive orienteret grundigt og ordentligt.

Derudover imødeser jeg, at den møderække, som allerede er i gang med de uformelle møder i kredsen, hvor Europaudvalget samles uden for Christiansborg, også vil blive fortsat for at sikre en grundig orientering. Derudover har regeringen bebudet, at der vil blive tale om, at vi med mellemrum, når det passer, og når der er stof til det, holder debatter her i Folketingssalen. Og endelig har regeringen altså tænkt sig at bruge sin ret til, sit privilegium til med mellemrum at konsultere de partier, der står bag det nationale kompromis.

Der vil altså blive tale om en bred vifte af initiativer for på bedst mulig måde at holde presse, offentlighed og de politiske partier orienteret om forløbet af konferencen.

(Kort bemærkning).

Keld Albrechtsen (EL):

Jeg vil gerne sige tak for svaret fra udenrigsministeren og så bare opfordre til, at man i det omfang, man fører sådanne drøftelser med partierne, gør det på en sådan måde, at der ikke

skabes det indtryk, at beslutningerne træffes uden for Folketingets organer, uden for Europaudvalget og uden for Folketingssalen. Det er blot en opfordring og en tak for svaret.

Men jeg vil gøre statsministeren opmærksom på, at han stadig væk skylder mig et svar.

Hermed sluttede forhandlingen.

Formanden:

Som tidligere meddelt udsættes afstemningen om de fremsatte dagsordensforslag til på torsdag den 14. december 1995.

Den næste sag på dagsordenen var:

39) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 60:

Forslag til folketingsbeslutning om dansk deltagelse i en implementeringsstyrke for fredsaftalen for Bosnien-Hercegovina.

Af udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen). (Fremsat 7/12 95).

Lovforslaget sættes til forhandling.

Forhandling

Ingrid Rasmussen (S):

I NATO's politiske og militære systemer har Danmark haft en vigtig placering gennem mange år. De danske politikere og soldater har gennem alle årene været medvirkende til at yde en væsentlig indsats til fredsforanstaltninger. Det har i særdeleshed været en dygtig og rigtig indsats, Danmark har bidraget med, når f.eks. FN har bedt os om at deltage i operationer i det tidligere Jugoslavien. Gennem flere år har der været forsøg på at få krigsparterne til at indgå fredsaftaler. Nu ser det ud til at lykkes, hvilket i sig selv er glædeligt.

Men fredsaftalen er skrøbelig og sårbar. En underskrevet aftale er i sig selv ikke nok for, at freden vil kunne holde. Konflikten har erkendt dette og anmodet FN's Sikkerhedsråd om at etablere en multinational implementeringsstyrke under FN's kapitel 7. Parterne har med Dayton-aftalen været med til at tage et afgørende skridt i retning af at ville fred. Men når det er sagt, kan det selvfølgelig ikke udeluk-

kes, at der i lokalområder kan komme mindre konflikter, hvis nogen vil modarbejde freden.

Derfor synes vi i Socialdemokratiet, at det er rigtigt, at fredsstyrken er bemyndiget til at anvende alle nødvendige midler for at sikre efterlevelsen af den mellem parterne aftalte fredsplan. Efterhånden som den militære tilstedeværelse vil udspille sin rolle, vil den humanitære og civile del af hjælpearbejdet få mere og mere indflydelse.

Vi synes også, det er nødvendigt, at de danske soldater er veludstyrede med det bedste materiel, så implementeringsstyrken vil kunne slå fra sig, men vi håber selvfølgelig, at de aldrig får brug for det. Selv om de danske soldater er veludrustede og veluddannede, ved alle godt, at det ikke er ufarligt. Det er en alvorlig sag at ville håndhæve en skrøbelig fred. Det ved alle – også soldaterne selv. Vi skal gøre det bedst mulige for sikkerheden for vort personel, nemlig stå bag med alt, hvad vi overhovedet formår.

Der er udarbejdet regler for magtanvendelse, hvis det skulle komme dertil. Rules of engagement indebærer, at enhederne har ret til selvforsvar, at magtanvendelse skal være militært nødvendigt og sidste udvej, at det så vidt muligt skal ske efter forudgående varsel, at det skal være proportionalt og på lavest mulige niveau, samt at der er pligt til at identificere militære mål for våbenanvendelsen.

Følgeskader på civile skal undgås, og gengældelsesaktioner er ikke tilladt.

Det danske bidrag med 800 soldater vil indgå i den nordisk-polske brigade og vil blive placeret i området ved Tuzla. Jeg vil gerne udtrykke min glæde over, at det bliver generalen for den internationale brigade, der skal være øverstbefalende for den nordisk-polske brigade.

Når det er NATO, FN har anmodet om at stå for udsendelsen af styrken, så afspejler dette det enkle faktum, at NATO er den eneste militære organisation i Europa i dag, som kan påtage sig en sådan opgave. Men det afspejler også, at NATO i imponerende grad har været i stand til at tilpasse sig den ændrede situation. Det politiske og praktiske militære samarbejde mellem NATO-styrker og ikke-NATO-styrker er et bevis på, at verden har ændret sig i en ny retning. Når vi nu har erkendt, at det er hensigtsmæssigt med et forsvar og at være en del af NATO, så synes jeg, at koblingen med ikke-NATO-lande i denne proces er et godt skridt i den rigtige retning af et forbedret sikkerhedspolitisk klima mellem tidligere modparter.

Socialdemokratiet støtter beslutningsforslaget.

Svend Aage Jensby (V):

Siden konflikten i det tidligere Jugoslavien for alvor tog til, har talrige danskere som soldater, som deltagere i nødhjælps- og humanitært arbejde, som politifolk og på anden måde ydet en stor og anerkendelsesværdig indsats. Der er lidt afsavn, flere har endog måttet betale med deres liv og førlighed for deres virke for en fredeligere verden. Alle har vist mod og vilje til at hjælpe mennesker i nød, folk, der blev forfulgt og til at dæmme op for en krig, hvis brutalitet vi ikke har set mage til siden nazismens hærgen. Og netop i dag, hvor Folketinget behandler et forslag om initiativer til sikring af freden i Bosnien-Hercegovina, er det naturligt at udtrykke respekt og tak for den indsats. Det ønsker jeg indledningsvis at gøre.

Regeringen søger med sit forslag støtte til, at dansk militær stilles til rådighed for en multinational fredsstyrke, der efter bemyndigelse fra FN's Sikkerhedsråd i henhold til kapitel 7 i FN-pagten og under NATO's kommando skal udsendes til implementering af den fredsftale, der nu efter godt 2 måneders våbenhvile blev indgået i USA den 21. november i år.

Vi kender endnu ikke – i hvert fald ikke i Venstre – den eksakte ordlyd af Sikkerhedsrådets mandat. Men under de forudsætninger, der anføres i bemærkningerne under II, herunder et entydigt kommando- og kontrolforhold, hvor der står, at de deltagende lande vil skulle operere under NATO-rådets godkendte regler for magtanvendelse, skal regeringen ikke mangle Venstres støtte til beslutningsforslaget.

Under den næsten 4 år lange konflikt har utallige forsøg været gjort for at finde en løsning på konflikten i Eksjugoslavien. Mange forsøg har været gjort: sanktionspolitiske initiativer, advarsler og henstillinger. De er kommet fra EU, de er kommet fra FN. Men hver gang har det vist sig at være forgæves. Vi har her i Folketinget ved adskillige lejligheder troet på, at de initiativer vi tog, var de endelige og de fyldestgørende. Det har vist sig ikke at være tilfældet.

Nu viser historien endnu en gang, at det er USA, der først med præcise og effektive bombardementer af serbiske stillinger og dernæst med en utrolig intensiv og effektiv diplomatisk indsats har været i stand til at bringe en krig i Europa – i virkeligheden ikke så langt fra os – til standsning. Derefter har man været i stand til at

få parterne til at sætte sig ved forhandlingsbordet og indgå en fredsaftale, der kan gøre det muligt, at de i vide henseender vidt forskellige grupper af befolkninger i Eksjugoslavien kan komme til at leve i fred også på lang sigt. Men det fordrer, at verdenssamfundet, herunder altså Danmark, viser vilje til at understøtte freden, for den er indtil nu utrolig skrøbelig, ja, den er jo i virkeligheden ikke formelt beseglet.

Det kan Danmark være med til at gøre sit til ved at yde bidrag til den implementeringsstyrke, som regeringen foreslår. Derfor skal vi først og fremmest gøre det, og det støtter Venstre som sagt. Men vi skal også gøre det for at vise, at vi sammen med en lang række andre lande, ganske som vi har gjort hidtil, er villige til at yde vores bidrag til en fredeligere udvikling i Europa, selv om det kan være forbundet med tab af menneskeliv. Og den beslutning, Folketinget træffer en af de nærmeste dage, kan være forbundet med dette. Det må vi gøre os klart. Men vi skal vise politisk mod og vilje, og jeg tror, den danske befolkning vil have forståelse for, at vi skal gøre det for at understøtte den som sagt skrøbelige fred.

Sammensætningen af implementeringsstyrken med deltagelse ikke i den del, hvor vi skal operere, men i en anden del, af Rusland, og at vi i vores del omkring Tuzlaområdet skal operere sammen med nordiske lande, Polen, de tre baltiske lande, om end disse tre sidste yder et indtil videre mindre bidrag, giver dernæst mulighed for vidtrækkende sikkerhedspolitiske initiativer i Europa. Det styrker Pfp-samarbejdet om ingen sinde så godt som nu. Det skal vi understøtte, og det skal Danmark være med til. Det er det næste tungtvejende argument for at støtte regeringens beslutningsforslag.

Jeg vender mig til et vigtigt punkt for Venstre, nemlig udrustningen af den styrke, vi sender til Eksjugoslavien. Det er afgørende for Venstre, at vore soldater udstyres optimalt for at kunne udføre deres funktion, for at kunne beskytte sig selv.

Det anføres i bemærkningerne, at man kan forvente artilleristøtte fra den amerikanske division samt flystøtte. Det er forudsætninger, Venstre lægger afgørende vægt på, og vi forudsætter, at en påkaldelse af en sådan støtte vil ske øjeblikkeligt og effektivt. Kan forsvarsministeren bekræfte, at disse forudsætninger er opfyldt? I modsat fald forventer Venstre, at ministeren vil redegøre for, hvad man dernæst vil gøre.

Jeg skal på et senere tidspunkt vende tilbage til et lille, men alligevel ikke ubetydeligt punkt, i dette store perspektiv, nemlig den økonomiske side af det. Men Venstre støtter regeringens forslag.

Niels Ahlmann-Ohlson (KF):

Det Konservative Folkepartis politik omkring konflikten på Balkan har siden konflikten start i 1991 været præget af vilje til yderligere internationalt engagement og med størst mulig sikkerhed for de involverede styrker. Allerede i sommeren 1991, da vi sammen med CD var fortalere for en hurtig anerkendelse af Slovenien og Kroatien, var Det Konservative Folkeparti talsmand for en opfølgende, stærk, international indsats i respekt for internationalt anerkendte grænser.

Beslutningen i dag om dansk deltagelse i NATO's fredsstyrke er derfor fuldt og helt i overensstemmelse med tidligere konservative holdninger, som der senest blev givet udtryk for under folketingsdebatten den 16. august 1993, hvor Folketinget vedtog et øget dansk engagement ved FN's fredsbevarende styrke UNPROFOR.

Beslutningen dengang og beslutningen i dag er endvidere helt i tråd med FN's charter, som Danmark underskrev i 1949.

Den internationale diplomatiske indsats for at standse og dæmpe den tragiske borgerkrig på Balkan har mildest talt været meget kritisabel. Men hvor ærgrelsen over den manglende diplomatiske slagkraft stoppede, startede så omvendt anerkendelsen af ikke mindst de tusindvis af danske soldaters og personalet ved de humanitære organisationers indsats i det tidligere Jugoslavien. Disse danskere gjorde og gør en meget flot indsats. Der var faldne i kampen for freden, og dem mindes vi med stor ære. Den målbevidste danske indsats, som også USA har givet betydelig ros, burde imidlertid have været fulgt op af vore store allierede partnere på et langt tidligere tidspunkt.

Man kan sige det på den måde, at havde alle lande gjort som Danmark, havde de såkaldt sikre zoner været sikre zoner og ikke de rene dødsfælder, som de viste sig at blive for tusindvis af ubevæbnede kvinder, børn og ældre.

Nu står vi så her mere end 4 år efter konflikten start. Over 200.000 medeuropæere blev brutalt myrdet. Talrige europæiske byer blev udsløttet fra landkortet, og hundredtusindvis af flygtninge måtte igen – som mange gange før i

Europa – vandre den tunge gang på landevejene på vej mod en udsigtsløs fremtid i sult og nød. Ikke siden nazisternes hærgen i Europa har vi set magen til rædsler og lidelser.

Derfor er det en stor lettelse, at vi om 2 dage ser, at det internationale samfund nu endelig kan underskrive en fredsaftale. Det er samtidig betryggende, at sikringen af denne fredsaftale reelt også føres ud i livet. Det sker med indsættelsen af 60.000 velbevåbnede soldater under NATO's ledelse og med bred amerikansk og øvrig international deltagelse. Denne store styrke og den stærke udrustning af styrken er garanten for, at vi ikke længere skal opleve, at det internationale samfund ydmyges af terrorgrupper på Balkan, som hensynsløst lader hånt om alle indgåede aftaler.

For det internationale samfund er Dayton-fredsaftalen ikke blot skelsættende, fordi den sætter en forhåbentlig effektiv stopper for grusomhederne, men også fordi vi med denne fredsaftale for første gang i historien nu ser en implementeringsstyrke udføre en militær fredsoperation med deltagelse fra lande med historisk set vidt forskellige udgangspunkter, herunder Rusland, Sverige, Finland, Tjekkiet, Polen, Ukraine og andre PfP-lande. Dette er enestående, og det bør vi midt i eftertankens stund og trods alle uhyrlighederne glæde os over.

Det Konservative Folkeparti støtter beslutningsforslaget, og vi vil medvirke til en hurtig og konstruktiv udvalgsbehandling, så også Danmarks bidrag til den forestående operation kan komme på plads hurtigst muligt.

Villy Søvnal (SF):

Efter næsten 4 års barbarisk og blodig borgerkrig har parterne i Bosnien nu forhandlet sig frem til en foreløbig fredsaftale, der endeligt skal underskrives i Paris den 14. december 1995. Forudsætningen for at virkeliggøre fredsplanen er, at der udsendes en multinational fredsstyrke efter anmodning fra de tre parter bag fredsaftalen. Der er således ikke tale om at tvinge parterne til en fredsaftale. Parterne har rettet henvendelse til FN, der har anmodet NATO om at handle.

Jeg skal ikke lægge skjul på, at vi i SF hellere havde set, at der var tale om en FN-operation. Vi synes, det er meget stærkt kritisabelt, at et land som USA undergraver FN's virke ved at undlade at betale sit kontingent, men også moralsk ved i den offentlige debat at underminere FN's autoritet. Men vi anerkender den øje-

blikkelige realitet, at der ikke er ressourcer og ekspertise til en FN-ledet operation.

Vi har lagt vægt på fra SF's side, at reglerne for magtanvendelse er præciseret til retten til selvforsvar, til at magtanvendelsen skal være en militær nødvendighed. Der skal så vidt muligt afgives forudgående varsel. Det skal være på lavest mulige niveau. Der er pligt til at identificere militære mål. Og endelig, at gengældelse ikke er tilladt.

Vi har endvidere lagt vægt på, at mandatet skal bruges til, at de lokale militære styrker skal trækkes tilbage, at der etableres adskillelses-zoner, at de nuværende FN-styrker tilbagetrækkes, og at der gennemføres de civile og humanitære dele af fredsplanen.

Vi har også lagt vægt på, at den internationale fredsstyrke er bredt sammensat. Det er faktisk vigtigt, at både Rusland samt lande som Sverige og Finland og en række muslimske lande også deltager.

Vi har lagt vægt på, at OSCE inddrages til at overvåge valg, til at overvåge den generelle menneskerettighedssituation og til at etablere våbenkontrollaftaler. Jeg vil godt bede regeringen om at gå meget aktivt ind og arbejde for, at OSCE bliver det europæiske forum for konfliktløsninger af denne type, så vi får lov til at opbygge en organisation med større slagkraft, end vi har i dag.

Vi har også lagt vægt på, at den militære indsats skal afløses af en civil, og at der skal iværksættes en hurtig, beslutsom og omfattende økonomisk hjælp til genopbygning af Bosnien. Vi vil også bede regeringen om at sikre, ikke alene at Danmark overholder sin del af de økonomiske aftaler, men ligeledes, at vi presser på i det internationale samfund for at sikre den nødvendige økonomiske hjælp til genopbygningen.

Jeg tror også, Danmark kan komme til at spille en rolle – når den civile opgave skal overtage – i form af at støtte en række konfliktforebyggende, sikkerhedsskabende initiativer, forskellige former for diplomati, mellemfolkelige initiativer, aktiv medvirken i processen osv.

Det, der har været afgørende for SF's stillingtagen, er, at det efter vor opfattelse ville være at svingte fundamentalt at overlade Bosnien til sin egen skæbne i den nuværende situation.

Alternativerne er enten urealistiske eller direkte skræmmende – enten at bede om fred eller også at lade dødens købmænd bestemme Bosniens fremtid. Stillet over for de to perspektiver støtter vi fredsmissionen i Bosnien.

Jeg vil godt sige til hr. Ahlmann-Ohlsen som min sidste betragtning, at hr. Ahlmann-Ohlsen gjorde sig til fortaler for det modige ved den hurtige anerkendelse af Kroatien og Bosnien-Hercegovina i 1992. Jeg vil bare ganske sørgmodigt spørge: Opstår der aldrig tvivl om, hvorvidt det var klogt? Er hr. Ahlmann-Ohlsen ikke opmærksom på, at dette blandt andet er baggrunden for, at krigen måske fik det forløb, den fik, fordi man nægtede at forholde sig til mindretallene i områderne, man nægtede at forholde sig til Krajinaserbernes mindretalsproblem, man nægtede at forholde sig til hele problemet i Bosnien inden anerkendelsen? Jeg synes, det var en historisk fejl. Og jeg synes, det er beklageligt, hvis man ikke har lært af den.

Jørgen Estrup (RV):

For første gang i meget lang tid – ja, faktisk lige siden konflikten start i 1991 – er der udsigt til fred, håb om fred i Eksjugoslavien. Vi har en fredsftale, men det er unægtelig en skrøbelig aftale, og derfor er beslutningen om at sende en styrke til at stabilisere freden desto vigtigere. Styrken skal forsøge at bygge bro fra den krigstilstand, vi har oplevet, med al dens grupvækende scenarier, til en situation, hvor normale tilstande vender tilbage, hvor flygtningene kan komme retur, hvor der kan laves demokratiske valg, hvor vi kan få genopbygningen i gang, hvor der måske og forhåbentlig kan komme en forsoning i gang mellem dem, der hader hinanden af et godt hjerte, efter hvad der er sket, og med den historiske baggrund, der er for det, der er sket.

Det er en meget lang vej, vi står foran, og det er en meget vanskelig vej. Men det er derfor desto mere vigtigt, at vi får begyndt rigtigt, og at vi hjælper til.

Danmark har været med fra starten i et forsøg på at bremse konflikten udvikling. Vi har været med under forhold, der ikke kan kaldes andet end krigshandlinger. Nu, hvor freden måske og forhåbentlig er på vej, ville det være mærkeligt, hvis vi ikke også var med.

Men det er klart, at når vi i Folketinget skal træffe den beslutning, så må vi selvfølgelig stille nogle betingelser. Det skylder vi anstændigvis dem, vi skal sende af sted.

For Det Radikale Venstre har der været tre grupper af betingelser, som vi nødvendigvis har måttet stille. Den ene var, at aktionen faktisk bygger på et FN-mandat. Vi ved nu, at et FN-mandat vil komme, enten lige før fredsfta-

len er underskrevet eller lige i forlængelse af det, men vi ved, at der kommer et FN-mandat, og at det ser ud til at blive af en klarhed og et omfang, som gør det anvendeligt; men det er klart, at selvfølgelig bygger Folketingets beslutning, sådan som der også står i beslutningsforslaget, på, at der er et sådant mandat.

Dernæst har det været vigtigt, at der var tale om en styrke, som ikke blot omfattede NATO-lande, men som i høj grad også omfattede øst- og centraleuropæiske lande med den helt nærliggende interesse, disse lande har i udviklingen i Eksjugoslavien. Ikke mindst Ruslands deltagelse er jo af kolossal vigtighed. Den multinationale styrke, som nu er under opbygning, repræsenterer en helt ny sikkerhedspolitisk udvikling, som jeg synes, vi også her i Folketinget i høj grad må påskønne.

Ser man blot eksempelvis eksempel på, hvad man forestiller sig den danske indsats skal ske i forbindelse med, så bliver der tale om en brigade, hvor der er to nordiske NATO-lande, to nordiske alliancefri lande, et tidligere Warszawaagtland, nemlig Polen, og tre baltiske lande, som ikke eksisterede for blot få år siden, i hvert fald ikke efter normale diplomatiske retningslinjer, men var en del af Sovjetunionen. Det er en helt ny udvikling med meget store perspektiver for Europas sikkerhed og noget, vi hilser velkommen med meget stor glæde i Det Radikale Venstre.

Endelig er der selvfølgelig den tredje betingelse, og det er, at de danske styrker får tildelt opgaver, som de er uddannet til, som de er udrustet til, og som det derfor giver god mening at sende dem ud til. I den forbindelse er der ikke andet at sige, end at de danske styrker skal gå ind på samme vilkår som andre styrker, og at de skal udrustes præcis til de opgaver, de skal løse, hverken mere eller mindre, og det er det, der ligger foran os nu.

I den forbindelse er det selvfølgelig vigtigt at gøre sig klart, at det er en fredsstyrke; det er en styrke, som skal være med til at stabilisere freden og sikre, at den slår rødder. Det er ikke en styrke, som skal fortsætte krigshandlingerne i Eksjugoslavien, og derfor bygger styrkens tilstedeværelse selvfølgelig på, at fredsftalen holder. Holder fredsftalen ikke – vi må så håbe, at vi aldrig kommer i den situation – så må styrken naturligvis trækkes ud igen. Vi kan ikke inddrage hverken andre lande eller vore egne soldater i noget, der er en egentlig krig i Eksjugoslavien. Det ville ikke give mening.

Men jeg kan så blot slutte af med at sige, at set med Det Radikale Venstres øjne er dette en helt nødvendig indsats. Det er i tråd med det, der ligger i den danske forsvarsaftale; det er i tråd med vores ansvar for at være med til at slukke brande, hvor de opstår i Europa, når vi kan gøre det på en rimelig og fornuftig måde, og det er en rimelig del af den byrde, vi bør bære for Europas sikkerhed.

Annette Just (FP):

Sidst vi stod i denne sal og skulle diskutere at sende danske soldater til Bosnien-Hercegovina, var det i en noget anden situation. Det hersker der vel ikke megen tvivl om. Da stod vi med, at det var FN's styrker, vi skulle sende ned for at blive fredsskabende. Der var nemlig ingen fred. Vi vidste alle sammen godt, at det, vi sendte dem ned til, var en regulær borgerkrig. Ikke desto mindre var der et flertal i dette Folketing, som sagde: Fint, vi sender dem af sted.

Fremskridtspartiet sagde: Nej, vi sender ikke danske soldater ned midt i en borgerkrig; de kan ikke se, hvem der tilhører den ene eller den anden fløj. Det har også vist sig, at der selv inden for samme trossamfund har været folk, der sloges med hinanden.

Denne gang står vi i en noget anden situation. Situationen er jo den, at der er aftalt en fredsaf-tale. Den bliver skrevet under på torsdag – hvis guderne vil det og vejret vil det, og der ikke er for mange strejker i Frankrig. Så bliver det måske først dagen efter. Men o.k., den bliver skrevet under, i hvert fald inden vi skal implementere nogen form for styrker.

Derved har vi en helt anden situation. Vi har en situation, hvor FN også har måttet erkende, at de ikke formåede at køre en ordentlig kommandostruktur; at det ikke duer, når man har sat soldater ud, at sige: I skal forsvare noget, og at de så ikke kan få lov til at få mandat til reelt også at forsvare det.

FN har også måttet erkende – og det er en skam, at det er gået så galt – at de ikke bare kunne sige: Nu laver vi nogle sikre zoner, og så giver vi ikke soldaterne våben i hånd og tilladelse til at forsvare de sikre zoner. Derved blev FN-missionen – undskyld, jeg siger det så direkte – totalt til grin.

Det var en tragedie; nu står vi i en anden situation. FN har nu taget sig sammen og sagt: NATO skal stå for kommandoen og udførelsen af det kæmpearbejde, det er at sikre den fred, der bliver underskrevet på torsdag. Vi ved, at en

NATO-kommando er præget af effektivitet og målbevidsthed, og derfor har Fremskridtspartiet tillid til det.

En anden ting, som er væsentlig for dette forslag, er faktisk, at her er der en tidsbegrænsning. Der er ikke blot et veldefineret mål for, hvad de skal foretage sig, men der er sandelig også sat tidsbegrænsning på. Og det kan alle og enhver jo være glad for, når man har set, hvad der ellers har været af mærkelige former for indsats, hvor man ikke har sagt: Hvornår, hvor lang tid og hvad skal de gøre?

Der skal være den slags definerbare målsætninger og en tidsbegrænsning, for at tingene fungerer, når man går, som det populært hedder out of area. Og det er det, der sker. Vi behøver ikke at stikke noget under stolen; det er det, der sker. NATO-kommandoen, selv om det er under et FN-mandat, går uden for det oprindelige NATO-område.

Det er korrekt, som det er blevet sagt fra flere taleres side her i dag, at det selvfølgelig er i kompagni med Partnerskab for Fred, altså PFP, dvs. sammen med alle de øst- og centraleuropæiske lande. Og det er glædeligt, fordi det derved også bliver en afprøvning af, om de lande også er modne til optagelse i NATO.

Jeg mener, det er utrolig vigtigt, at vi på den måde lærer dem bedre at kende, at vi får en afprøvning af, hvordan deres kommandostruktur fungerer i samarbejde med vores og med NATO's. Og derved kan vi kun tilslutte os det.

Jeg er meget glad for, at det er frivillige fra Den Danske Internationale Brigade, der skal af sted, og at der derved ikke er tale om, at der er nogen, der bliver udkommanderet uvidende om, hvad det er, der kommer til at ske. For det er farligt, selvfølgelig er det farligt. Det er altid farligt at gå i krig, og selv om der er lavet en fredsaf-tale, så er der ingen garanti for, at der ikke kan ske noget.

Derfor vil vi arbejde positivt i udvalgsarbejdet og stille en del spørgsmål i udvalget, men jeg er sikker på, at også ministeriet og ministeren vil kunne svare fornuftigt på det.

Til sidst vil jeg godt sige, at der er en ting, der er vigtig i denne sammenhæng – en af de tidligere talere var inde på det – og det er faktisk OSCE's rolle i denne sag.

Danmark overtager formandskabet for OSCE i 1997, dvs. at fra 1996 er vi med i trojkaen. Danmark har et gevaldigt ansvar for, at det kommer til at fungere, til at OSCE netop bliver den europæiske samarbejdsorganisation, der sikrer en

repatriering af flygtningene i Bosnien-Hercegovina; som sikrer, at der kommer til at være fred, at menneskerettighederne bliver overholdt, og som sikrer frie valg i et land, som nu har været præget af borgerkrig i så mange år.

Jeg håber det bedste og tror på, at vi kan få de rigtige svar, således at vi kan ende med at sige ja til denne mission.

(Kort bemærkning).

Villy Søvndal (SF):

Jeg er klar over, at vi er kommet til et tidspunkt på dagen, hvor man kun skal tage ordet for korte bemærkninger, hvis man føler sig stærkt provokeret.

Må jeg godt sige, at når fru Annette Just bidrager til den almene underminering af FN's autoritet ved at sige, at FN har deltaget i en operation, der gjorde FN totalt til grin, så synes jeg, det er svært uanset tidspunktet at undlade at tage ordet for en kort bemærkning.

Er FN til grin, når FN's generalsekretær beder om 35.000 mand til en indsats og får 7.000 – får 1/5 af det, han beder om, fordi lande som f.eks. USA og i øvrigt også Rusland ikke betaler deres kontingent? Er det så FN, der er til grin, og hvis FN er til grin, står verdenssamfundet så ikke tilbage med et problem, der også må bekymre selv fru Annette Just?

Leverede FN trods alt ikke den indsats, at man sikrede, at op mod 1,5 million mennesker fik mad, som de uden FN's indsats ikke havde fået? Var det totalt til grin? Opfatter en befolkning, der sulter, det som en grinagtig indsats? Jeg synes, det er en fantastisk undervurdering af den opgave, FN påtog sig.

Er fru Annette Just bekendt med, at en by som Sarajevo i perioder fik en sikrere status, end Sarajevo ellers havde fået? Er det så rimeligt at betegne en sådan farefuld indsats, som vore soldater også har bidraget med, som noget, der var totalt til grin? Må jeg ikke godt bede om, at man lader være med, uanset at vi har at gøre med det yderste højre i dansk politik, at bidrage til de forsøg, der foregår med at undergrave FN's autoritet? Vi kunne gå hen og få brug for FN's autoritet meget snart.

(Kort bemærkning).

Annette Just (FP):

Hr. Villy Søvndal behøver såmænd slet ikke at føle sig så tæt berørt, som det sidste indlæg gav udtryk for. Når jeg taler om, at FN reelt er til grin, så er det, fordi de i deres kommandostruk-

tur har fejlet totalt, så vidt jeg kan bedømme i hvert fald. Når enheder er under beskydning og beder om flystøtte, og vi ved, at den skulle være til stede, og vi her i Folketinget har haft et flertal, der sagde, at det netop var for at være fredsskabende, og at der så derved ville være flystøtte til stede, ja, så fejler kommandostrukturen.

Jeg ved ikke, om det var, fordi det var weekend i New York, eller hvad det var, i hvert fald kom flyene ikke, og man får den ene undskyldning efter den anden. Jeg føler, det var et meget mildt udtryk at sige, at så føler soldaterne sig holdt for nar. Det er ikke en måde at behandle folk, der sætter liv og lemmer på spil, på, og det tror jeg heller ikke engang hr. Villy Søvndal vil synes.

Søren Søndergaard (EL):

Som det forhåbentlig er bekendt, er Enhedslisten på ingen måde imod, at Danmark eller danskere gør en aktiv indsats for fred og retfærdighed i det tidligere Jugoslavien. Tværtimod synes vi faktisk, det er utrolig godt, at der er mange danskere, som frivilligt er rede til at sætte liv og lemmer på spil, det være sig med at få nødhjælp frem eller som humanitære hjælpearbejdere. I forlængelse af det ville Enhedslisten da også støtte det fuldstændig, hvis regeringen kom med et forslag om at afsende en enhed fra det danske militær til at rydde nogle af de mindst 3 millioner landminer bort, som den amerikanske efterretningstjeneste anslår er lagt ud i Bosnien.

Enhedslisten vurderer altså ikke spørgsmålet om en dansk deltagelse i en NATO-ledet styrke i Bosnien ud fra en egoistisk, selvtilstrækkelig eller nationalistisk indfaldsvinkel. Men vi tillader os at stille et ret enkelt spørgsmål: Hvad er det for en freds aftale, som de danske soldater skal sendes ud for at forsvare og måske endda dø for? Er den retfærdig? Og vil den overhovedet føre til fred?

Lad os tage retfærdigheden først. Man skal ikke være nogen Balkan-ekspert for at se, at Dayton-aftalen lige præcis medfører den deling af Bosnien, som bl.a. Enhedslisten hele tiden har arbejdet imod og advaret imod. Serbien får kontrol over den ene halvdel, Kroatien får kontrol over den anden. Det er lige præcis det, som de nationalistiske krigsforbrydere på begge sider har myrdet, har plyndret, har ødelagt for at opnå, og nu får de deres belønning, blåstemplet af det internationale samfund, pænt skrevet ned i en aftale: opdelingen af Bosnien. Og skulle

nogle komme i tanker om det internationale samfunds holdning til Spanien i 1930'erne eller Tjekkoslaviet i slutningen af 1930'erne, ja, så er det nok en meget naturlig tanke at gøre sig.

Men så skaber aftalen da i det mindste fred, kan man så sige. Og da må man jo tilføje: For nogle måske. Måske stopper denne indsats den direkte konfrontation mellem krigens parter. Men aftalen kan samtidig meget let komme til at betyde, at vi kommer til at se en opblussen af etniske udrensninger og myrderier. Det internationale samfund har jo accepteret en opdeling efter etniske retningslinjer, og logikken i det er selvfølgelig, at de forskellige parter så vil forsøge med de midler, som de nu finder hensigtsmæssige og anvendelige, at gøre deres områder etnisk rene. Og der er stadig væk mange, som bor på den forkerte side af grænserne i Bosnien.

Man kan selvfølgelig bebrejde krigsherren det, men jeg synes, det er lidt sværere at bebrejde f.eks. en muslimsk familie fra Srebrenica, der har mistet alt, og som er flygtninge i Tuzla, at de sætter spørgsmålstegn ved det, der sker. Det er lidt svært at bebrejde den familie, når de får at vide, at de aldrig kan vende tilbage til Srebrenica, fordi den by har det internationale samfund foræret til de serbiske nationalister, at stille spørgsmålet: Hvorfor skal der så her i vores område bo serbere i huse, mens vi skal bo i flygtningelejre?

Så derfor kan denne fredsftale meget let komme til at føre til yderligere etnisk udrensning og opdeling, som vi i øvrigt allerede ser på nuværende tidspunkt.

Så kan man stille spørgsmålet: Jamen vil vore soldater ikke forhindre det? Vi bliver nødt til at indrømme, at vores tillid på det plan er meget lille. Man må stille spørgsmålet: Hvad gjorde de hollandske soldater i Srebrenica? Hvad gjorde hele UNPROFOR-systemet i Srebrenica, mens 8.000 mennesker blev slået ihjel? Ja, vi ved, at de drak champagne med krigsforbryderen Mladic, men hvad gjorde de ellers?

Hvis man tager den sidste udvikling, hvor man f.eks. i fjernsynet i aften kan se, hvordan franske soldater i Bosnien går og trykker hånd med denne Mladic, denne krigsforbryder, som i virkeligheden skulle udleveres til strafforfølgelse, så må man jo sætte et stort spørgsmålstegn ved, hvor meget der bliver gjort ud af den side af sagen.

Så derfor må vi konstatere, at vi ikke har nogen tiltro til, at implementeringsstyrken vil sikre en fred, for slet ikke at sige en retfærdig fred.

Som nævnt indledningsvis betyder det selvfølgelig ikke, at Enhedslisten mener, at Danmark skal sidde med hænderne i skødet. Der er mange opgaver, som Danmark kunne løse. Hvis vi bare tager udgangspunkt i de 500 mio. kr., som er afsat på årsplan til styrken, kan man sige, at 500 mio. kr. i hjælp til de kræfter i Bosnien, som rent faktisk kæmper for et multietnisk samfund, rent faktisk kæmper for at skabe et Bosnien for alle nationaliteter, ville gøre underværker.

Så der er brug for masser af støtte, der er brug for masser af offervilje. Men en etnisk opdeling af Bosnien er hverken værd at kæmpe eller dø for.

Arne Melchior (CD):

Den plan, som vi har til behandling her, indeholder vel så mange glædelige ingredienser, at en ordførertale på fem minutter ikke kan strække til. Derfor vil jeg nøjes med et par minutter, idet jeg henviser til de mange kloge, gode, repeterende udtalelser, der er faldet om denne plan fra tidligere ordførere; dem kan CD alle slutte sig til.

Glæden er oven i købet smittet af på forfatteren til teksten på vores elektroniske tavle, idet han af bare jubel har skrevet fredsftale med stort »F« i modsætning til, hvad der står på vores trykte dagsorden, men det skal han eller hun ikke høre ilde for. Det er kun godt, at der er noget at glæde sig over.

Jeg kan kun sige til den sidste ærede taler, hr. Søren Søndergaard, at jeg gad nok vide, hvad hans alternativ ville være. Men det er selvfølgelig kedeligt, at de, der har bragt denne fredsftale på plads, ikke har fået råd fra en halv snes danske partier af diverse størrelser; det kan man naturligvis beklage. Men alternativet må hr. Søren Søndergaard vist kigge i vejviseren efter.

Det bliver svært det her. Enormt svært. Der skal meget held og lykke til. Det bliver også dyrt, meget dyrt – forhåbentlig kun i penge. Men formålet er en høj pris værd på enhver måde. Og CD ikke bare støtter regeringen, men bakker helhjertet op om denne konstruktive plan, og vi gør det ikke uden en vis stolthed for vort forsvars vedkommende, for de implicerede personers, for udenrigsministerens, for forsvarsministerens og for Danmarks vedkommende; vi gør her, hvad vi skal og bør, og det er der grund til at hilse med stor glæde og taknemmelighed.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg vil gerne understrege, at Dansk Folkeparti med glæde ser på, at det ser ud til, at man kan nå frem til en fredsaftale i Bosnien.

Dermed er det atter en gang bevist, at skal der tages noget sikkerhedspolitik op her i verden, er USA's og NATO's indsats uundværlig. Samtidig har Europa og EU spillet totalt fallit.

Endegyldigt må det således være slået fast, at Danmarks fremtid ligger i den frie verden som en fri nation og under USA's lederskab og ikke i et EU-militært system.

Det betyder imidlertid ikke, at Dansk Folkeparti kan tilslutte sig forslaget om at sende danske soldater til det tidligere Jugoslavien som et led i den såkaldte implementeringsstyrke. Debatten i USA, der må siges at have fredsaftalen og dens konsekvenser tæt inde på livet, har vist, at der her kalkuleres med store tab, ligesom der er mange skeptiske og kritiske røster både blandt amerikanske sikkerhedsekspertes og i befolkningen i al almindelighed.

Tre tidligere topfigurer inden for amerikansk forsvarspolitik har advaret mod farerne ved indsættelsen af en fredsstyrke på 60.000 mand i Bosnien-Hercegovina. Brzezinski, der har været national sikkerhedsrådgiver, har sagt, at fredsaftalen er usikker, og at NATO-styrkens tilstedeværelse i 12 måneder blot inviterer borgerkrigens parter til at holde våbenhvile i ét år og derefter fortsætte kampene.

Hvis ikke bosnierne bliver forsynet med våben, falder aftalen fra hinanden. Parterne venter et år, og så optrævler de, hvad der er blevet opnået, har Brzezinski sagt.

Ben Scowcroft, der også har været national sikkerhedsrådgiver, har advaret om, at de bosniske serbere måske ikke vil acceptere, at den muslimske regeringshær bliver forsynet med våben. Scowcroft har sagt til CNN, at de bosniske serbere muligvis vil forsøge sig med et par bilbomber for at få vendt den amerikanske opinion imod engagementet. Jeg tror, at risikoen her er større, end den var i Somalia, har Scowcroft sagt.

Tidligere forsvarsminister James Schlesinger har anført, at NATO-styrken er sårbar, til trods for at den rykker ind med et forholdsvis tykt panser i form af pansrede mandskabsvogne og tanks. De tunge militærkøretøjer gør imidlertid logistikken sværere, sagde Schlesinger, som har kaldt forsyningstankvogne fulde af benzin og diesel for »saftige mål for fjendtlige angreb«. Måske venter de bare på, at vi rejser ud igen,

men vi er ret sårbare over for angreb i mindre målestok, har Schlesinger, som var forsvarsminister fra 1973 til 1975 samt leder af CIA i begyndelsen af 1973, sagt.

Dansk Folkeparti vil bl.a. på den baggrund advare mod enhver form for dansk deltagelse i kamphandlinger i det tidligere Jugoslavien. Man kan kalde det fredsbevarende, man kan kalde det fredsskabende, man kan måske finde nye udtryk: fredsfremkaldende eller sikring af freden. Vi finder ikke, det er sundt fornuft at deltage i kamphandlinger, træninger på landjorden, bombardementer eller nogen som helst anden form for militært engagement i en borgerkrig mellem kristne og muslimske befolkningsgrupper i den anden ende af Europa.

Regeringen, udenrigsministeren og forsvarsministeren, er fortsat ad den rutschebane, der begyndte, da de første danske soldater blev sendt af sted. Regeringen synes at sige det samme, som daværende udenrigsminister Uffe Ellemann-Jensen gjorde, da vi sendte de første troppe af sted: at vi skal slås for de værdier, vi tror på.

Nogle danskere har allerede sat livet til, flere er blevet såret, mange, endda rigtig mange, er blevet skadet på sjælen resten af livet som følge af de oplevelser, de har haft. Det ligger langt uden for det danske forsvars naturlige opgaver at deltage i en mulig landkrig flere tusinde kilometer fra Danmark.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Ligesom flere ordførere vil jeg gerne begynde med at udtale min meget store anerkendelse af den indsats, som det udsendte danske mandskab i det tidligere Jugoslavien har gjort. Det gælder det militære mandskab, det gælder politifolk og nødhjælpsarbejdere og alle andre. Det er en anerkendelse, som fortjener at blive noteret; det er en anerkendelse, som i allerhøjeste grad også lyder fra udlandets side, og som regeringen helt og fuldt kan tilslutte sig. Det er opgaver, der ofte er udført under meget vanskelige vilkår, men fra de danske udsendes side med meget stor dygtighed og forståelse for opgavens karakter.

Jeg vil gerne sige tak til det meget brede flertal her i salen. Alle ordførere fra Venstre, fra De Konservative, fra Socialdemokratiet, fra SF, fra Det Radikale Venstre, fra CD og fra Fremskridtspartiet har givet tilslutning til forslaget, som derved kommer til at hvile på en usædvanlig bred tilslutning. Udenfor står alene to parti-

er, Enhedslisten og Fremskridtspartiet, der jo også ved det tidligere store punkt på dagsordenen i dag havde fundet sammen – to partier, som i tiltagende grad har de samme standpunkter i udenrigspolitikken, hvad enten det er den europæiske, eller der altså som her er tale om at løse en anden type opgave. De er ikke enige i begrundelserne, men i tiltagende grad i standpunkterne.

Til hr. Jensby har jeg lyst til at gøre den betragtning gældende, at jeg synes, at hr. Jensby i sit indlæg – og det er desværre lidt almindeligt i den offentlige debat – undervurderer den betydning, som Europa har haft i hele forløbet. Det var Europa, der formulerede den fredsplan, som det nu drejer sig om at implementere. Det var fra europæisk side, man pressede stærkt på for at få kontaktgruppen i gang. Med kontaktgruppens nedsættelse skete det og gennembrud. For første gang lykkedes det at skabe enighed mellem stormagterne, og det var en første og en afgørende forudsætning for fremskridt på de øvrige områder.

Dernæst vil jeg da pege på, at europæiske tropper var til stede i hele den fortvivlede periode, hvor vi ikke så fremskridt, og udførte helt nødvendige humanitære opgaver under yderst vanskelige og farlige vilkår. Og jeg vil pege på, at det er Europa, der har båret hovedparten af byrden ved at løfte de humanitære opgaver.

Derfor er det ikke berettiget at se bort fra den europæiske rolle, som jo derudover har bestået i at være med til at tilvejebringe et permanent forhandlingsberedskab for at udnytte de forhandlingsmuligheder, der var. Dette siger jeg ikke på nogen måde for at undervurdere eller nedgøre eller underbetone Amerikas rolle, som har været afgørende, men for at der skal være mere balance i det samlede billede.

Lad mig så, som andre også har været inde på det, fremhæve nogle af de videre perspektiver for dette samarbejde, som nu indledes, perspektiver for fremtidige fredsbevarende indsatser, perspektiver for samarbejdet i Europa, perspektiver for partnerskab for fred.

I indsatsen i implementeringsstyrken deltager NATO-lande, neutrale lande, tidligere Warszawa-pagtlande, tidligere sovjetrepublikker og muslimske lande i en meget stor militær operation, den største af sin art nogen sinde og sammensat på en måde, som vi ikke har set før. Når man ser på sammensætningen af denne styrke og opgavens karakter, må man sige, at virkeligheden overgår fantasien. Den virkelige indsats,

der her sker, er jo mere vidtgående end alle mulige deklarationer og kommunikeer fra internationale konferencer.

Til hr. Søren Søndergaard vil jeg sige, at minerydning selvfølgelig er en helt nødvendig forudsætning for, at implementeringsstyrken kan udføre sine opgaver, og der vil fra mange sider blive bidraget til gennemførelse af minerydning. Uden det vil en række opgaver ikke kunne gennemføres.

Så vil jeg gerne pege på over for hr. Søndergaard, at noget ganske særligt ved denne aftale jo er, at parternes indforståelse foreligger. Hr. Søndergaard har det synspunkt, at dette er ikke en retfærdig fred, men hr. Søndergaard bør i hvert fald notere sig, at de tre stridende parter alle har undertegnet aftalen med større eller mindre begejstring – jeg tror ingen af dem med begejstring – men de har undertegnet den, og det synes jeg manglede helt i hr. Søndergaards fremstilling af sagen.

Så vil jeg også gerne sige, for at det ikke skal være usagt, at jeg synes, hr. Søndergaards fremstilling af de hollandske soldaters indsats er helt urimelig. Der har været stor diskussion om det i Holland, men det står som en kendsgerning, at de hollandske soldaters antal jo var ringe i forhold til de fremtrængende serbiske styrker, og at de var ude af stand til med deres lette udrustning at gennemføre en militær kamp imod de fremtrængende serbere. Det er fuldstændig urimeligt, hvis man forsøger at fremstille sagen på den måde, som hr. Søndergaard gør.

Det, der nu sker, indsætningen af en 60.000 mand stor implementeringsstyrke, er et første skridt. Det er nødvendigt, for at fredsftalten kan sættes i værk, men det er ikke tilstrækkeligt. Om der kommer succes eller ikke ud af dette her, afhænger først og fremmest af, at den samtidige indsats på andre områder bliver gennemført med konsekvens og dygtighed.

Der er brug for en meget stor civil indsats. Der er brug for en stor humanitær indsats. Der er brug for, at OSCE sættes ind bl.a. for at kunne gennemføre valg og begynde at skabe demokratiske institutioner. Der er brug for en stor indsats over for flygtninge.

Disse civile elementer af den samlede freds-aftale er til syvende og sidst det, der bliver afgørende for, om fredsprojektet lykkes, eller om krigshandlingerne begynder igen, når den militære styrke er trukket ud. Derfor hviler der et stort ansvar på os, ikke bare for at indsætte en militær styrke, men for at følge op på det civile,

det humanitære område ved opbygning af demokratiske institutioner osv.

Det er en opgave, hvor Danmark får en central placering, bl.a. i kraft af at vi jo nu indtræder i OSCE-trojkaen i 1996 og står over for at overtage formandskabet i 1997. OSCE får store opgaver i det tidligere Jugoslavien, og lad os føje til, at hvis det lykkes for OSCE at gennemføre disse opgaver tilfredsstillende, kan det få stor betydning for OSCE's fremtidige rolle i den europæiske udvikling.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg skal ikke bebrejde udenrigsministeren, at han ikke kan følge med i splittelserne på den yderste højrefløj, men fru Pia Kjærsgaard repræsenterer altså Dansk Folkeparti og ikke Fremskridtspartiet.

Derimod vil jeg nok tillade mig at bebrejde udenrigsministeren, at han ikke kunne se forskel på Dansk Folkepartis holdning og Enhedslistens holdning. Dansk Folkepartis og fru Pia Kjærsgaards holdning var noget med, at krigen var et spørgsmål om kampe mellem de kristne og muslimerne. Det er, hvad fru Pia Kjærsgaard har forstået. Enhedslistens holdning var, at vi skulle støtte de kræfter i Bosnien, som kæmper for et multietnisk samfund. Det vil sige, at forskellige grupper uanset etnisk og religiøs oprindelse skal leve fredeligt sammen.

Jeg synes, det er et problem, hvis vi har en udenrigsminister, som ikke er i stand til at se forskel på de to forskellige holdninger. Og det er måske i det hele taget problemet med udenrigsministerens holdning til denne her konflikt, at den er så lidt analytisk; det er bare en ren konstatering af, hvordan tingene er i dag. Ser ministeren overhovedet ikke nogen problemer i denne her freds aftale? Hvad står der f.eks. i freds aftalen om Kosovo?

Ministeren konstaterer så: Ja, vi har jo parterne indforståelse. Men enhver, der har fulgt lidt med, ved, hvordan parternes indforståelse er kommet frem. Da forhandlingerne lige før afslutningen var endt i et dødvande – Izetbegovic truede med at springe fra – ringede Clinton ikke til Izetbegovic, nej, da ringede Clinton til Tudjman og sagde: Kan du ikke snakke med Izetbegovic og overbevise ham om, at han skal skrive under. Og det gjorde Tudjman så.

Så er det ikke oplagt, at i den freds aftale ligger risikoen for, at det internationale samfund anerkender, at Bosnien eller rettere sagt den del af Bosnien, der er tilbage, bliver en kroatisk lyd-

stat? Eksisterer den risiko ikke? Jeg synes, udenrigsministeren er meget uanalytisk i sin måde at fremlægge det her på.

Derfor kan man godt, og det vil jeg vedkende, komme frem til den samme konklusion, som udenrigsministeren har lagt frem. Det er et ærligt standpunkt, og jeg er da sikker på, at udenrigsministeren gør det ud fra den bedste mening, men jeg synes altså, det er et problem i diskussionen, hvis ikke vi går ind og ser på, hvad en sådan freds aftale reelt repræsenterer – også af problemer.

Så vil jeg til sidst sige til hr. Arne Melchior, at jeg forstår også godt hr. Arne Melchiors synspunkt, men det, der er det lidt interessante, er jo, at nogle af de kræfter, som vi har været fælles om at støtte i Bosnien, nemlig de kræfter, der har kæmpet for et multietnisk samfund, omfatter nogle af dem, som er mest betænkelige ved denne her freds aftale, fordi de er meget bange for, at denne freds aftale kommer til at betyde en total adskillelse af de to samfund, og at det fører til en etnisk opdeling, som bliver svær at hele igen. Det er en reel diskussion, som jeg også synes at hr. Melchior skal gå ind i.

Pia Kjærsgaard (DF):

Jeg vil godt sige, at hr. Søren Søndergaard sådan set har gjort det meste af det arbejde, som jeg måske skulle have gjort, og tak for det. Men jeg må også bebrejde udenrigsministeren og sige, at fordi man er to partier, som ender med at stemme ens, betyder det ikke nødvendigvis, at man har nøjagtig de samme synspunkter. Jeg har redegjort for Dansk Folkepartis synspunkter. Det synes jeg var temmelig tydeligt og klart for ministeren, og derfor synes jeg ikke, ministeren skulle lave de sammenligninger, som vi også har set tidligere her i dag.

Arne Melchior (CD):

Jeg har vist et halvt minut tilovers fra før, og hvis jeg blot må sige til hr. Søndergaard, at jeg da er ganske enig i, at denne aftale vel ikke er, hvad skal man sige, arkitekttegnet. Den kunne man have ønsket sig anderledes, på mange andre måder osv. osv.

Og hvad fører det så til? Derfor spurgte jeg efter hr. Søndergaards og hans partis alternativ; jeg kan ikke fatte, hvis hans parti stemmer imod dette her forslag, for der foreligger altså ikke noget alternativ, og hr. Søndergaard kan ikke skabe det.

Det er den realitet, jeg spurgte efter, og der kan ikke gives noget svar, det ved jeg godt, så derfor slutter jeg her.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg kommer mestendels på talerstolen for at undskylde, at jeg forvekslede fru Pia Kjærsgaard med en repræsentant for Fremskridtspartiet. Det skal ikke ske mere, hvis jeg kan styre mig, men man må jo forstå, at det kan være svært især over for en mangeårig modkandidat fra Fremskridtspartiet i Middelfartkredsen. Der er vi vant til at omgås under de betegnelser. Men jeg skal forsøge at forhindre, at det gentager sig.

Jeg påpegede, at standpunktet for Enhedslisten og Dansk Folkeparti var det samme. Jeg gjorde udtrykkelig opmærksom på, at jeg da udmærket så forskellige begrundelser, men jeg skal i øvrigt ikke bore mere i det. Det er jo åbentbart for alle, hvori problemet består.

Til hr. Søndergaard vil jeg så bare føje til, at jeg i almindelighed forsøger at forholde mig analytisk til de politiske problemer, og jeg mener, det vil fremgå, når hr. Søndergaard giver sig til at læse, hvad jeg sagde, at jeg netop gjorde meget ud af at fremhæve, at indsatsen af en militær styrke var kun et første, et nødvendigt, men ikke et tilstrækkeligt skridt til, at man kan løse problemerne lidt tidligere i Jugoslavien.

Søren Søndergaard (EL):

Jeg vil kort sige til hr. Melchior, at jeg synes, et reelt alternativ er at støtte de kræfter inde i Bosnien, der kæmper for et multietnisk samfund. De er ikke så få og svage, som de bliver gjort til. Vi har f.eks. lige hørt i går, tror jeg det var, at der var en demonstration på flere tusinde mennesker i Sarajevo for en genforening af byen. Det er ellers ikke normalt det, man hører i pressen, men det var der faktisk.

Der er mange kræfter i Bosnien, som ønsker et multietnisk samfund, og jeg mener, at løsningen består i at støtte dem maksimalt, og jeg er bange for, at den militære indsats, der bliver gjort nu, i stedet for at komme til at støtte de multietniske kræfter får den funktion at dele det.

Der kan vi så være uenige, og det er helt i orden, men jeg synes, at der er et alternativ.

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Jeg synes, det skal siges til hr. Søren Søndergaard, at det er en del af fredsftalen, at Sarajevo skal være en udelt by.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til Forsvarsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

40) Første behandling af beslutningsforslag nr. B 23:

Forslag til folketingsbeslutning om boykot af franske firmaer og varer.

Af Keld Albrechtsen (EL) m.fl.
(FremSAT 24/10 95).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Udenrigsministeren (Niels Helveg Petersen): Den danske regerings holdning – afstanden fra de franske atomprøvesprængninger – er velkendt. Den franske regering og præsident kan ikke være i tvivl om vore standpunkter. Regeringen agter ikke at tage skridt til en boykot af franske firmaer eller varer og kan således ikke støtte beslutningsforslaget.

Ove Fich (S):

Der er næppe nogen, der er i tvivl om, at Socialdemokratiet har fordømt og fortsat vil fordømme de franske atomprøvesprængninger. Det har vort partis formand gjort lysende klart. Men selv om de franske atomprøvesprængninger er moralsk forkastelige, er de ikke ulovlige i henhold til international ret.

Derfor kan man ikke, som Enhedslisten gør, sammenligne det med apartheid i Sydafrika. Derfor kan den danske stat heller ikke bryde de regler, der nu engang findes, og derfor er det fortsat op til den enkelte at afgøre, i hvilken